

ПОЛІТИЧНИЙ ТЕРОРИЗМ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Актуальність теми дослідження. Однією із давніх і в той самий час завжди актуальних дискусій політології є проблема поєднання інтересів суспільства та влади. В останні роки політичний тероризм набув якісно нових рис і до теперішнього часу трансформувалася в одну з найбільш глобальних проблем сучасності. На сьогоднішній день, жодна держава в світі, навіть найсильніша в політико-економічному і військово-технічному відношенні, не може вважатися абсолютно невразливою в цьому питанні, про що свідчать трагічні події останніх десятиліть.

Мета дослідження - проведення ґрунтовного політологічного аналізу форм взаємодії суспільства і влади; визначення причин появи політичного тероризму у сучасному світі.

Об'єкт дослідження - характерні особливості цього соціально-політичного явища на сучасному етапі, його основні тенденції і напрямки.

Предмет дослідження - визначення політичного тероризму як однієї із найбільших загроз для безпеки сучасного світу.

Завдання: дослідити сутність політичного тероризму та розглянути особливості його трактування в сучасній науці; проаналізувати роль політичного тероризму у формуванні держави; виявити шляхи боротьби з тероризмом у сучасному світі.

Тероризм сьогодення доволі складно охарактеризувати однозначно, настільки це багатопланове і складне явище. Насамперед, терор (тероризм) – це насильницькі дії (переслідування, руйнування, захоплення заручників, вбивство та ін.) з метою залякування, придушення політичних супротивників, конкурентів, нав'язування певної лінії поведінки. Має місце і наступне трактування, яке розуміє під терором – політику залякування, придушення політичних супротивників насильницькими заходами, а тероризм розглядаючи як «політику і практику терору» [1,с.320]. Найбільш відповідним сучасним реаліям є протиставлення цих явищ: «Терор – це політика репресій з боку держави, що спирається на міць своїх інститутів»; «Тероризм – це насильство, яке здійснюється з боку політичних угруповань. Зброя терору – репресії, зброя тероризму – терористичний акт» [2,с.446].

Нині тероризм перетворився на один із методів політичної боротьби, який використовують у крайніх випадках задля досягнення політичних цілей у різних кризових ситуаціях. Причинами використання тероризму часто є гострі протистояння, пов'язані зі соціальною несправедливістю, націоналістичними, релігійними та територіальними суперечностями, застоєм суспільства тощо. До нього вдаються тоді, коли не бачать іншого шляху або в зв'язку з відсутністю інших ресурсів боротьби, або прагнуть радикально змінити поведінку людей, залякавши їх актами терору.

Все більш помітними стають терористичні групи, атаки на суспільство яких, майже не зв'язуються з глобальними змінами політичного ладу в країні. Все частіше методи терору використовуються різними групами людей в якості превентивного заходу загрози, коли хочуть добитися цілком певних, конкретних поступків або дій від влади. За допомогою застосування терористичних методів ці групи намагаються також змінити курс політичного життя країни або дискредитувати уряд і його окремих представників.

Важливе значення для теорії і соціальної практики існування феномену політичного тероризму має розгляд політичного екстремізму, допустимість насильницьких способів під час вирішення соціальних проблем. Традиційна для нашої ментальності терпимість до насильства, його постійна присутність у всіх формах суспільних взаємозв'язків, особливо в політиці, доповнюється правовим нігілізмом, який дає змогу легітимізувати свавілля у потрібному для певних соціальних груп напрямі, доводити його до стадії беззаконня під екстремістськими лозунгами. У наукових колах сьогодні ще недостатньо висвітлена й опрацьована доволі актуальна проблема – проблема зв'язку екстремістського світогляду з терористичною діяльністю. Якщо найчастіше політичний екстремізм розуміється як конкретні цільові ідеї, то політичний тероризм потрібно розуміти, як діяння стосовно досягнення цих ідей. Але самі по собі ці ідеї не виникають – необхідні суперечності в суспільстві, у політиці, оскільки далеко не усі таку ідеологію визнають єдино правильною [2,с.41-42].

Найважливіша тенденція сучасного тероризму пов'язана з переходом від здійснення окремих терористичних актів до масштабних акцій. Ця особливість проявляється в тому, що, як правило, напад піддаються не конкретні особи (наприклад, глави держав або лідери політичних партій), а міста масового скупчення людей. В окремих випадках ця тенденція може набувати рис «диверсійно-терористичної війни», що проявляється у використанні методів інформаційно-психологічного впливу на громадян з метою створення атмосфери загального страху, нагнітання паніки, збудження антиурядових настроїв для успішної боротьби за політичну владу.

Тероризм – явище як політичне, так і психологічне. Терористи здатні найсерйознішим чином змінити суспільну атмосферу, посягти страх, невпевненість, недовіру до інститутів влади. Їх можна і потрібно знешкоджувати і карати, але перемогти тероризм як явище можна тільки тоді, коли в суспільстві створиться така атмосфера, що все, в тому числі і самі терористи, зрозуміють, що навіть для тих, хто розділяє їх політичні і релігійні погляди, вони, в кращому випадку, є небезпечними божевільними. Боротися з терористами повинна держава, але перемогти їх може тільки суспільство.

Висновок. Отже, у сучасному єдиному світовому просторі протистоять типи світоглядів, які є складовою ментальності різних народів, різних регіонів, різних віросповідань. І доки людство не сформує світоглядну парадигму розуміння і терпимості, існуватиме постійна передумова для виникнення суперечностей. Політичний тероризм є особливим видом терористичної діяльності, що претендує на моральну мотивацію і моральне виправдання. Сьогоднішні реалії такі, що проблема дослідження феномену політичного тероризму існує насамперед за умов відсутності його однозначного розуміння, немає чітких критеріїв ідентифікації суспільно-небезпечних акцій, що визнаються як терористичні. Суспільство повинно проводити виважену політику щодо боротьби з міжнародним тероризмом загалом та політичним, зокрема, розробивши чіткі стандарти міжнародного співробітництва щодо вирішення цієї проблеми.

Список використаних джерел

1. Політологічний словник-довідник / під ред. Погорілого Д.Є. Ростов н/Д: ТОВ «Наука-Спектр», 2008. С. 320.
2. Сучасний тероризм: Аналіз основних напрямків. Мінськ: Харвест, 2000. С. 446.